

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ ของแรงงานต่างด้าว*

DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE THE WELL-BEING OF MIGRANT WORKERS

ปานุมาส มหาทรัพย์สกุล, วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา, กชวร จุยมณี

Panumars Mahasabsakul, Worarat Pathumcharoenwattana, Kotchaworn Chuymanee

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

Corresponding Author E-mail: lovebenz@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาความต้องการในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว 2. พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังทดลอง มีลำดับขั้น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 วางแผนพัฒนาโปรแกรมด้วยการวิเคราะห์สภาพความต้องการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ที่อยู่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม 560 คน สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความต้องการ ระยะที่ 2 ออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างสุขภาวะและการนำไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่สื่อสารภาษาไทยได้ และสมัครใจเข้าร่วม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความรู้ แบบประเมินทัศนคติ และทักษะ ผลการศึกษาความต้องการในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว วิเคราะห์จากแบบสอบถาม จำนวน 560 คน

ผลการวิจัยพบว่า แรงงานต่างด้าวมีความต้องการการเสริมสร้างสุขภาวะทางกายมากที่สุด และการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว พบว่า โปรแกรมได้เสริมสร้างสุขภาวะแรงงานต่างด้าว ผลจากหลังการเข้าร่วมกิจกรรม แรงงานต่างด้าวมีความรู้ ทัศนคติ และทักษะเกี่ยวกับสุขภาวะเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: สุขภาวะ; แรงงานต่างด้าว; การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of desire to learn about well-being of migrant workers and 2. To develop and design a non-formal education program to enhance the well-being of migrant workers. The method used in this study was a single group quantitative research with Pretest-Posttest design. This study consisted of 2 stages. Stage 1 was designed to identify selected study sample group, using purposive sampling with questionnaire. Questionnaire that determined the level of desire to learn to enhance the well-being of migrant workers. The program in stage 1 was designed to analyze the demand conditions of the program. The sample group included 560 migrant workers in industrial establishment. Stage 2 was designed to evaluate the effectiveness of a non-formal education program to enhance the well-being of migrant workers. Pretest-Posttest questionnaires was used to measure knowledge, skill, attitude scale. Stage 1 included a total of 560 potential participants, and 30 of which were identified to be suitable for Stage 2. Inclusive criteria included the ability to read in the Myanmar language and willingness to volunteer in the study.

The research results were found that Migrant workers had the greatest need for physical well-being. and the development of a non-formal education program to enhance the health of foreign workers. It was found that the program strengthened the health of foreign workers. As a result of participating in the activity, foreign workers had increased knowledge, attitudes, and skills regarding health.

Keywords: Well-Being; Migrant Workers; Development of A Non-Formal Education Program

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน ชีวิตมีความท้าทายเกิดขึ้นตลอดเวลา เนื่องจากความสลับซับซ้อนตามการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่เคยหยุดนิ่ง เป็นกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยจะมีความรุนแรงทวียิ่งขึ้นในอนาคต นำไปสู่การพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และข้อมูลข่าวสารในอัตราเร่งที่ขาดความสอดคล้องเชื่อมโยงอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ขาดสมดุล ขาดความเป็นระบบ และส่งผลกระทบต่อสุขภาวะ กล่าวคือ ไม่สามารถนำไปสู่ความมีสุขภาวะที่ดีได้ โดยแสดงออกมาในลักษณะของการขาดความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง ขาดความเข้าใจถึงความจำเป็นของการเปลี่ยนกรอบความคิด

เพื่อยกระดับศักยภาพของทั้งตนเอง ครอบครัว องค์กร และชุมชน ชาติความเข้าใจในมุมมองเชิงระบบ ไม่สามารถรักษาสมดุลของระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยไว้ได้ ทั้งองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม เพื่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเดิม จึงไม่อาจพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจถึงคุณค่า และความหมายของชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้สถานประกอบการ และชุมชนชาติความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถยกระดับศักยภาพทั้งระดับตนเอง สถานประกอบการ และชุมชนได้อย่างเป็นระบบ อย่างเป็นองค์รวมที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบชีวิตอย่างเป็นหนึ่งเดียว เพื่อมุ่งสู่ความมีสุขภาวะได้อย่างบูรณาการ ไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกัน และจัดการกับความเสี่ยงได้ ชาติความสมดุลทางด้านส่วนตัว ครอบครัว สถานประกอบการ และชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่สามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับค่านิยม และอุดมการณ์ที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ถูกต้อง อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้สถานประกอบการ ไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถ ด้านการแข่งขันได้อย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อความอยู่รอดในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน (ประเวศ วะสี, 2550; วิจารย์ พานิช, 2554; สุรพล ไกรสรารุฒิ, 2552; Capra, 1997; Dirkx, 1998; Cranton, 2002; Taylor, 2007; Ratana-Ubol & Charungkairirikul, 2009; Bellanca & Brandt, 2010)

ในปัจจุบันคนในสังคมต้องมีการเรียนรู้ เพื่อการรู้เท่าทันข้อมูลที่หลากหลาย ปัจจุบันจึงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีการเพิ่มขีดความสามารถ โอกาสในการเรียนรู้ และการพัฒนาคน มีการปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถนำความรู้ไปพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการศึกษาในระบบโรงเรียน จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551) ทั้งนี้ การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดความมุ่งหมายรูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษารวมถึงระยะเวลา และการประเมินผล ที่สอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จากข้อความข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งพบว่า ปัจจุบันองค์กรในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน และส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างสุขภาวะในการทำงาน เพราะการเรียนรู้ของบุคลากรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสถานประกอบการจำเป็นต้องมีเครื่องมือสำคัญ เพื่อช่วยเสริมสร้างสุขภาวะ เป็นความสำคัญสำหรับยุคที่มีความเปลี่ยนแปลง ต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยครอบคลุมในทุกมิติของชีวิต โดยนำ Boyle (1981) มาใช้โดยได้กล่าวถึง โปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าเป็นผลรวมของความร่วมมือระหว่างนักศึกษานอก ระบบ กับผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมของโปรแกรม มุ่งวิเคราะห์ไปที่โปรแกรมเชิงสถาบัน เน้นการปรับปรุงและพัฒนาบุคคลให้ก้าวหน้า เน้นการสอนเนื้อหาวิทยาการพื้นฐาน มีลำดับการจัดวางเนื้อหา มีวัตถุประสงค์ชัดเจน เกิดการจัดการเรียนรู้สิ่งใหม่ เน้นเรื่ององค์ความรู้ เจตคติ ทักษะ

ความชำนาญ โดยโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) นี้เป็นโปรแกรมที่องค์กรได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถ ความรู้ เจตคติ และทักษะของบุคลากรในองค์กร เพื่อส่งเสริมให้มีความเจริญในวิชาชีพ และความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นโปรแกรมเชิงรุก ที่มุ่งที่ความสามารถของพนักงานในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งโปรแกรมนี้อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล การจัดโปรแกรมและเนื้อหาวิชาที่มีลักษณะที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทันที ดังนั้น การที่เสริมสร้างแรงงานต่างด้าวให้สามารถรักษาสมดุลของระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยไว้ได้ ทั้งองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม เพื่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเดิม โดยการนำกระบวนการศึกษานอกระบบโรงเรียน มาใช้ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวจึงมีความสำคัญมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังทดลอง

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ แรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร นครปฐม ปทุมธานี และนนทบุรี เนื่องจากเป็นเขตเศรษฐกิจซึ่งเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม ที่มีจำนวนการกระจายตัวของการทำงานสูงสุดใน 5 ลำดับแรก นอกจากนี้ยังเป็น 5 จังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติทำงานสูงสุด ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ มีดังนี้ 1. กรุงเทพมหานคร 722,158 คน 2. สมุทรสาคร 245,737 คน 3. นครปฐม 219,499 คน 4. ปทุมธานี 167,009 คน 5. นนทบุรี 166,005 คน (กรมการจัดหางาน, 2563) และเป็นจังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวกระจายทำงานอยู่สูงสุดใน 10 ลำดับแรก และมีการกระจายตัวของแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนขออนุญาตทำงานในประเทศไทย เป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีพาสปอร์ต ใบทำงาน หรือ MOU เป็นจำนวน 1,086,494 คน (กรมการจัดหางาน, 2563)

ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 560 คน ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ระยะที่สองในด้านการเลือกกลุ่มผู้รับบริการ

ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความพร้อมของสถาน และ ความยินยอมพร้อมใจในการพัฒนาแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่สามารถสื่อสารภาษาไทย อ่านภาษาพม่าได้ และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวได้ จำนวน 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชุด ผู้วิจัยได้เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวนทั้งหมด 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสุขภาวะ จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านแรงงานต่างด้าว 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน ดังนี้

1. แบบสอบถามความต้องการในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว HAPPINOMETER มี 3 ตอน ดังนี้คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ระยะเวลาทำงาน การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วยหลักการที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเสริมสร้างสุขภาวะ รวมทั้งสิ้น 4 มิติ ได้แก่ 1. สุขภาวะทางกาย 2. สุขภาวะทางจิต 3. สุขภาวะทางปัญญา และ 4. สุขภาวะทางสังคม

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามความต้องการ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) พบว่า ได้ค่าของดัชนี 0.81 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) และมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้ นอกจากนี้ได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามความต้องการ ที่ได้จากการปรับปรุง จำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจริงในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งการประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้มีการพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ 0.80 อยู่ในเกณฑ์ดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

2. แบบวัดความรู้ในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ด้วยการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนการเรียนรู้

ลักษณะของแบบวัดความรู้ในการในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว เป็นข้อคำถามแบบ 4 ตัวเลือกตอบ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถาม ดังนี้ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom et al., 1956) ในระดับพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย ได้แก่

1. ชั้นความรู้ความจำ
2. ชั้นความเข้าใจเป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ ขยายความ หรือการกระทำอื่น ๆ และ
3. ชั้นการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

การวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความรู้ในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว โดยนำไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจริงในสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของข้อสอบ โดยใช้เทคนิค 27% ในการแบ่งกลุ่มผู้ที่มีคะแนนสูงและต่ำ และใช้สูตรคำนวณค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีเกณฑ์ระดับความยากระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปมาใช้

3. แบบประเมินทัศนคติในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ด้วยการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนการ เรียนรู้ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แบ่งระดับเป็นแบบ Likert Score (1-2-3-4-5) และนำแบบทดสอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง หากพบว่าค่าของดัชนีมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยทำแบบประเมินทัศนคติไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจริงในสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งการประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาได้มีการพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ 0.87 อยู่ในเกณฑ์ดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

4. แบบประเมินทักษะในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ด้วยการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ ลักษณะของแบบประเมินทักษะในการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แบ่งระดับเป็นแบบ Likert Score (1 ถึง 5) ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ที่มาจากการจัดกิจกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของแรงงานต่างด้าว โดยกำหนดช่วงความรู้สึกละ และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 5 ระดับ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

การตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยทำแบบประเมินทักษะไปทดลองใช้กับแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองจริงในสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งการประเมิน

ความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาได้มีการพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ 0.81 อยู่ในเกณฑ์ดี (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่ออธิบายระดับความมีสุขภาพของแรงงานต่างด้าว

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมด้านลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 69.50 , ร้อยละ 30.50) ส่วนใหญ่มีอายุ 23-27 ปี 28-32 ปี และ 18-22 ปี (ร้อยละ 68.60 ร้อยละ 17.30 ร้อยละ 12.50) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 48.90) ส่วนใหญ่ไม่มีบุตร (ร้อยละ 50.20) ระยะเวลาที่ทำงาน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาทำงาน 1-2 ปี (ร้อยละ 47.90) มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ไม่จบประถมศึกษา (ร้อยละ 49.80) ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท (ร้อยละ 66.10)

2. แบบสอบถามสุขภาพของแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วยหลักการที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเสริมสร้างสุขภาพ รวมทั้งสิ้น 4 มิติ ได้แก่ 1. สุขภาวะทางกาย 2. สุขภาวะทางจิต 3. สุขภาวะทางปัญญา 4. สุขภาวะทางสังคม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลสุขภาพของแรงงานต่างด้าว

ข้อ	สุขภาพของแรงงานต่างด้าว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สุขภาพทางกาย				
1	ท่านมีร่างกายที่แข็งแรง	2.51	1.14	ปานกลาง
2	ท่านออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	2.16	1.03	น้อย
3	ท่านรับรู้ความสามารถทางกายของท่าน	3.18	1.02	ปานกลาง
4	ท่านพักผ่อนอย่างเพียงพอ	2.48	0.88	น้อย
5	ท่านจัดชีวิตส่วนตัวให้เหมาะสมกับการทำงานได้	3.10	1.15	ปานกลาง
6	ท่านมีความเป็นอยู่ที่ดี	3.09	1.14	ปานกลาง
7	ท่านมีงานอดิเรก	3.14	1.15	ปานกลาง
8	ท่านสามารถดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุต่าง ๆ	3.13	1.02	ปานกลาง
9	ท่านสามารถเข้าถึงข่าวสาร ทรัพยากร และโอกาสเพื่อการดูแลสุขภาพ	2.77	1.14	ปานกลาง
10	ท่านมีพฤติกรรมการกินที่ถูกต้อง มีประโยชน์และสะอาด	2.84	1.10	ปานกลาง
11	ท่านสามารถควบคุมน้ำหนักได้	3.66	1.04	มาก
12	ท่านมีร่างกายที่สมส่วน	2.31	0.97	น้อย
13	ท่านมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน	2.43	1.01	น้อย
สุขภาพทางกายรวม		2.83	1.41	ปานกลาง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลสภาวะของแรงงานต่างด้าว (ต่อ)

ข้อ	สภาวะของแรงงานต่างด้าว		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
สภาวะทางจิต					
14	ท่านมีคุณธรรม ศีลธรรม		3.55	1.07	มาก
15	ท่านมีความสุขร่าเริง		3.53	1.07	มาก
16	ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเอง		3.60	1.05	มาก
17	ท่านเข้าใจ และยอมรับตนเอง		3.52	1.03	มาก
18	ท่านภูมิใจในตนเอง		3.50	1.04	มาก
19	ท่านมีความสงบทางใจหรือไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ		3.64	1.02	มาก
20	ท่านสามารถเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่กระทบได้		2.88	1.15	ปานกลาง
21	ท่านมีอารมณ์ขันและมองโลกในแง่ดี		3.51	1.04	มาก
22	ท่านสามารถควบคุมอารมณ์ได้		4.00	0.88	มาก
23	ท่านสามารถแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้		3.30	1.02	ปานกลาง
สภาวะทางจิตรวม			3.50	1.08	มาก
สภาวะทางปัญญา					
24	ท่านเรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง		3.12	1.09	ปานกลาง
25	ท่านมีเป้าหมายในชีวิต		3.63	0.98	มาก
26	องค์กรของท่านเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้		3.71	1.01	มาก
27	ท่านมีปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ชัดเจน และถูกต้อง		3.61	1.01	มาก
28	ท่านมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจ		3.10	1.03	ปานกลาง
29	ท่านเข้าใจวัฒนธรรมขององค์กร ทัศนคติ คุณค่า ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางในการปฏิบัติ		3.96	0.88	มาก
สภาวะทางปัญญารวม			3.52	1.05	มาก
สภาวะทางสังคม					
30	ท่านมีความรู้สึกผูกพัน เชื่อมใจ มั่นใจกับครอบครัว		3.63	1.04	มาก
31	ท่านมีครอบครัวที่อบอุ่น		3.68	1.05	มาก
32	ท่านสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้		4.50	0.73	มากที่สุด
33	ท่านมีความรักความสามัคคีในองค์กร		3.69	1.00	มาก
34	ท่านเอื้ออาทรต่อสังคมรอบข้าง		3.93	0.99	มาก
35	ท่านมีบทบาทเป็นไปตามที่คาดหวัง		3.60	1.03	มาก
36	ท่านมีความรับผิดชอบต่อชุมชน และสังคมส่วนรวม		3.75	1.01	มาก
สภาวะทางสังคมรวม			3.83	1.06	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด			3.33	1.15	ปานกลาง

จากตารางข้างต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของสภาวะของแรงงานต่างด้าว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของสภาวะทางกาย ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.83$) โดยเรียงลำดับด้านที่ 1 สภาวะทางกายย่อยที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงน้อยสุด ได้ดังต่อไปนี้ สามารถควบคุมน้ำหนักได้ ($\bar{X}=3.66$) รับรู้ความสามารถทางกาย ($\bar{X}=3.18$) มีงานอดิเรก ($\bar{X}=3.14$) สามารถดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุต่าง ๆ ($\bar{X}=3.13$) จัดชีวิตส่วนตัวให้เหมาะสมกับการทำงาน ($\bar{X}=3.10$) มีความเป็นอยู่ที่ดี ($\bar{X}=3.09$) มีพฤติกรรมการกินที่ถูกส่วน มีประโยชน์และสะอาด ($\bar{X}=2.84$) สามารถเข้าถึงข่าวสาร ทรัพยากร และโอกาสเพื่อการดูแลสุขภาพ ($\bar{X}=2.77$) มีร่างกายที่แข็งแรง ($\bar{X}=2.51$) พักผ่อนอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=2.48$) มีวินัยในการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X}=2.43$) มีร่างกายที่สมส่วน ($\bar{X}=2.31$) และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=2.16$) ตามลำดับ

ด้านที่ 2 สภาวะทางจิต กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$) โดยเรียงลำดับสภาวะทางจิตย่อยที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงน้อยสุด ได้ดังต่อไปนี้ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ($\bar{X}=4.00$) มีความสงบทางใจหรือไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ ($\bar{X}=3.64$) มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X}=3.60$) มีคุณธรรม ศีลธรรม ($\bar{X}=3.55$) มีความสุขร่าเริง ($\bar{X}=3.53$) เข้าใจ และยอมรับตนเอง ($\bar{X}=3.52$) มีอารมณ์ขัน และมองโลกในแง่ดี ($\bar{X}=3.51$) ภูมิใจ

ในตนเอง ($\bar{X}=3.50$) สามารถแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ ($\bar{X}=3.30$) และสามารถเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่มากกระทบได้ ($\bar{X}=2.88$) ตามลำดับ

ด้านที่ 3 สุขภาวะทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) โดยเรียงลำดับสุขภาวะทางปัญญาย่อยที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงน้อยสุด ได้ดังต่อไปนี้ เข้าใจวัฒนธรรมขององค์กร ทักษะคิด คุณค่า ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.96$) องค์กรของท่านเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.71$) มีเป้าหมายในชีวิต ($\bar{X}=3.63$) มีปัญญารอบรู้อย่างเท่าทัน และถูกต้อง ($\bar{X}=3.61$) เรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.12$) และมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจ ($\bar{X}=3.10$) ตามลำดับ

ด้านที่ 4 สุขภาวะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) โดยเรียงลำดับสุขภาวะทางสังคมย่อยที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงน้อยสุด ดังนี้ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X}=4.50$) เอื้ออาทรต่อสังคมรอบข้าง ($\bar{X}=3.93$) มีความรับผิดชอบต่อชุมชน และสังคมส่วนรวม ($\bar{X}=3.75$) มีความรักความสามัคคีในองค์กร ($\bar{X}=3.69$) มีครอบครัวที่อบอุ่น ($\bar{X}=3.68$) มีความรู้สึกผูกพัน เชื่อใจ มั่นใจกับครอบครัว ($\bar{X}=3.63$) และมีบทบาทเป็นไปตามที่คาดหวัง ($\bar{X}=3.60$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างแรงงานต่างด้าวมีความต้องการในกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาวะทางกายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.70 รองลงมากิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาวะทางปัญญา คิดเป็นร้อยละ 26.80 และกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิต กิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาวะทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 22.10, 21.50 ตามลำดับ นอกจากนี้ โดยภาพรวมแรงงานต่างด้าวมีความต้องการในการจัดวิธีการเรียนรู้แบบการบรรยายมากที่สุด มีจำนวน 357 คน (ร้อยละ 26.9) รองลงมา คือการอภิปรายกลุ่ม มีจำนวน 353 คน (ร้อยละ 26.6) การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน มีจำนวน 231 คน (ร้อยละ 17.4) การพบกลุ่มย่อย มีจำนวน 181 คน (ร้อยละ 13.6) การเรียนรู้ในรูปแบบเกมการเล่น มีจำนวน 173 คน (ร้อยละ 13.0) และการระดมความคิดเห็นมีจำนวน 34 คน (ร้อยละ 2.6) ตามลำดับ และโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างแรงงานต่างด้าวมีความต้องการในระยะเวลาที่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมทั้งวัน (วันอาทิตย์) 08.00-18.00 มากที่สุด มีจำนวน 264 คน จากทั้งหมด 560 คน (ร้อยละ 47.1) รองลงมาระยะเวลาที่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมทั้งวัน (วันเสาร์) 08.00-18.00 มีจำนวน 157 คน (ร้อยละ 28) และมีทั้งวัน (วันจันทร์-วันศุกร์) 08.00-18.00 จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ช่วงค่ำ (วันจันทร์-วันศุกร์) 18.00-21.00 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ช่วงเย็น (วันจันทร์-วันศุกร์) 15.00-18.00 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ช่วงบ่าย (วันจันทร์-วันศุกร์) 12.00-15.00 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ช่วงเช้า (วันจันทร์-วันศุกร์) 09.00-12.00 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาความต้องการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ

ของแรงงานต่างด้าว ได้ตั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางกาย ในการจัดกิจกรรมมีการบรรยายเนื้อหาโดยละเอียดมากที่สุด รองลงมาคือ มีกิจกรรมอภิปรายกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกิจกรรมเกมหรือมีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน และมีแบบฝึกหัดสำหรับฝึกฝน นอกห้องเรียน (พบกลุ่มย่อย) ตามลำดับ ในเรื่องของระยะเวลาคือ ทั้งวัน (วันอาทิตย์) เวลา 08.00-18.00 น.

ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว

ผลการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง

จากการใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =7.47, S.D. = 2.57) และหลังการทดลอง ($\bar{X}$ =15.90, S.D. = 2.68) แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการใช้แบบประเมินทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว พบว่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =2.87, S.D. = 0.17) และหลังการทดลอง ($\bar{X}$ =4.18, S.D. = 0.12) แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการใช้แบบประเมินทักษะเกี่ยวกับสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ =3.11, S.D. = 0.22) และหลังการทดลอง ($\bar{X}$ =4.32, S.D. = 0.16) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการทดสอบวัดความรู้ ประเมินทัศนคติ และทักษะมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า แรงงานต่างด้าวในกลุ่มทดลองมีความรู้ ทัศนคติ และทักษะหลังผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 23 ถึง 27 ปี กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งมีสถานภาพโสด ไม่มีบุตร ระยะเวลาทำงาน 1-2 ปี มีระดับการศึกษาไม่จบประถมศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และจากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วยหลักการที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเสริมสร้างสุขภาวะ รวมทั้งสิ้น 4 มิติ ได้แก่ 1. สุขภาวะทางกาย 2. สุขภาวะทางจิต 3. สุขภาวะทางปัญญา และ 4. สุขภาวะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของสุขภาวะทางกาย

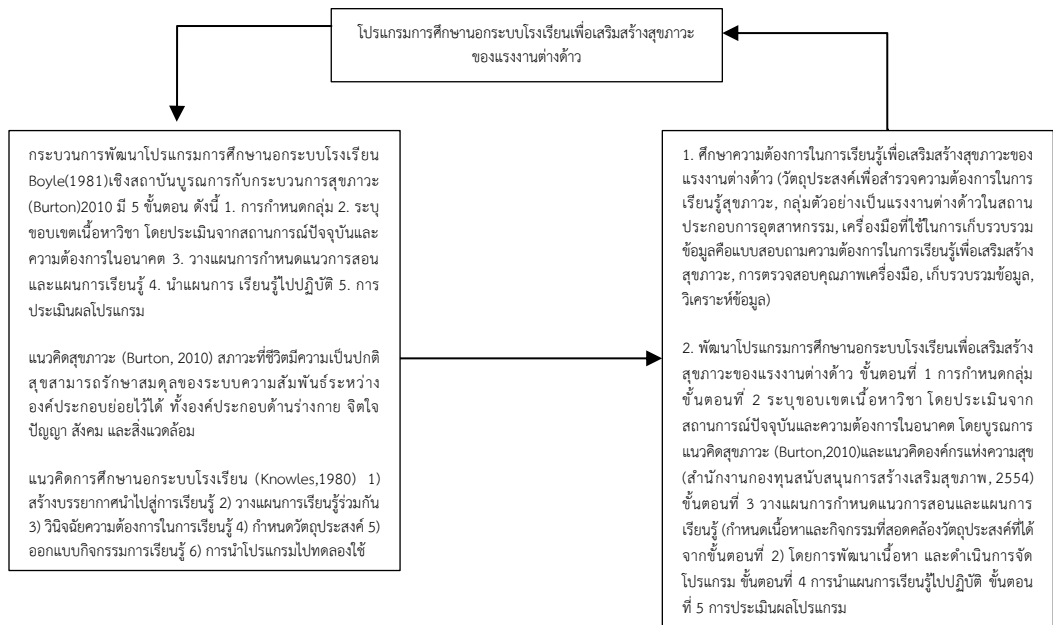

ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับ Knowles (1980) ที่กล่าวว่า บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความจำเป็นและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ แรงงานต่างด้าวมีความต้องการในการจัดวิธีการเรียนรู้แบบการบรรยายมากที่สุด รองลงมา คือการอภิปรายกลุ่มการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน การพบกลุ่มย่อย และการเรียนรู้ในรูปแบบเกมการละเล่น ตามลำดับ จึงควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับ Boyle (1981) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของบุคคลทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติหลังการเรียนเพิ่มสูงขึ้น และสอดคล้องกับ Caffarella (1994) ที่กล่าวว่า การทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฟังบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม ฯลฯ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น และกิจกรรมต่าง ๆ ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น และมีมุมมองทางเลือกที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และพัฒนาเจตคติ

2. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว พบว่า แรงงานต่างด้าวมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะ และเจตคติก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า แรงงานต่างด้าวในกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน มีความรู้หลังผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งได้สอดคล้องกับสมชาติ กิจจรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2552) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการเข้าร่วมนั้น ๆ ผู้เรียนต้องได้รับความรู้และเจตคติเพิ่มมากขึ้นเพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่ได้รับเป็นสิ่งใหม่ ตรงกับความต้องการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ทั้งนี้ผู้จัดโปรแกรมศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้โปรแกรมมีความน่าสนใจต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม และได้มีการบูรณาการร่วมกันจากการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของการพัฒนาโปรแกรม Boyle (1981) เชิงสถาบัน และแนวคิดสุขภาวะของ Burton (2010) ซึ่งได้ขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้นมาทั้งหมด 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2546) ที่กล่าวว่า การทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรเน้นฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และในการทำกิจกรรมยังทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ได้รับฟังความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์ ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระได้อย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าวที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า จำนวน 30 คน ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เริ่มตั้งแต่การปฐมนิเทศ การละลายพฤติกรรม ทำความรู้จักกันผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ

ทดสอบก่อน และหลังการทดลอง ตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งต้องร่วมมือกันดำเนินการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ กระตุ้นส่งเสริมและจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ มีการเสริมแรงให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่มีมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้แสดงความคิดเห็น จากนั้นผู้วิจัยสรุปรายละเอียดการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยสอดคล้องกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของ Ingalls (1973) ที่กล่าวว่า กระบวนการในการจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ผู้เรียนพึงประสงค์ ต้องมีการกำหนดเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง การจัดกิจกรรมจะเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนโดยคำนึงถึงการจัดลำดับเนื้อหา และการผสมผสานเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยประเมินผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้จริงตามที่ต้องการ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการในการการพัฒนาสร้างโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจากข้อมูลความต้องการในการเรียนรู้จากวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1 เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของแรงงานต่างด้าว โดยดำเนินการบูรณาการร่วมกันจากการ

จัดโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดของการพัฒนาโปรแกรม Boyle (1981) เริงสถาบัน และแนวคิดสุขภาพของ Burton (2010) ซึ่งได้ขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้นมาทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1. การกำหนดกลุ่ม 2. การระบุขอบเขตเนื้อหาวิชาโดยประเมินจากสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการในอนาคต 3. วางแผนการกำหนดแนวทางการสอนและแผนการเรียนรู้ 4. นำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 5. การประเมินผลโปรแกรม ทั้งนี้ได้นำมิติคนอันได้แก่ แนวคิดองค์การแห่งความสุข (คนทำงานมีความสุข ที่ทำงานน่าอยู่ และชุมชนสมานฉันท์) ซึ่งมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับมิติองค์กรอันได้แก่ แนวคิดสุขภาพ (สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการมีส่วนร่วมที่มีต่อชุมชน) มาบูรณาการร่วมกัน ได้ผลของปัจจัยพื้นฐานใหม่ของสุขภาพเป็นความสุข 8 ประการ (Happy 8) โดยมีสถานะที่ชีวิตมีความเป็นปกติสุข สามารถรักษาสมดุลของระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยไว้ได้ ทั้งองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเดิม โดยนำมาประยุกต์เป็นกิจกรรมที่อยู่ในโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามแนวคิดการศึกษาจากระบบโรงเรียน (Knowles, 1980) เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของแรงงานต่างด้าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายศึกษาความต้องการการเรียนรู้ในกลุ่มตัวอย่างแรงงานต่างด้าวสามารถนำไปใช้ศึกษาความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ใหญ่ขึ้น หรืออาจปรับเปลี่ยนข้อคำถามเพื่อนำไปใช้ศึกษาความต้องการเรียนรู้ในประชากรอื่น ๆ ได้โดยนักการศึกษาจากระบบโรงเรียนควรทำการค้นหาข้อมูลปฐมภูมิของกลุ่มประชากรที่สนใจ เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านสุขภาพของกลุ่มประชากรนั้น ๆ ก่อนปรับเปลี่ยนแบบสอบถามที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลที่สามารถอธิบายความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของกลุ่มประชากรเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้พัฒนาโปรแกรมควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาโปรแกรมในด้านเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้เป็นข้อควรระวังในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการการเรียนรู้และพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาพของแรงงานต่างด้าวที่ใหญ่ขึ้น หรือเจาะกลุ่มเฉพาะยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการสร้างความรู้และการจัดการความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาวะ เพื่อให้ตระหนักถึงการสร้างความรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันในระดับเครือข่ายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2563). *ภาวะการณ์ทำงานของประชากรสถานการณ์ตลาดแรงงาน ปี พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กรมการจัดหางาน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2550). *สุขภาวะที่สมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2546). *การสอนคิดด้วยโครงงาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *การจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงแรมมิราเคิล แกรนด์คอนเวนชั่น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2552). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- สุรพล ไกรสรารุฒิ. (2552). *คู่มือปัญญาในพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). *การเรียนรู้ละพัฒนาการของผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bellanca, J. & Brandt, R. (2010). *21st century skills: Rethinking how students learn*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Boyle, P.G. (1981). *Planning Better Programs*. New York: Mc Graw Hill Book Company.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals; Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay.

- Burton, J. (2010). *WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting literature and Practices*. Retrieved March 20, 2022, from <https://shorturl.asia/CHQ9K>
- Capra, F. (1997). *The Web of Life*. London: Flamingo.
- Caffarella, R.S. (1994). *Planning Programs for Adult Learner*. San Francisco: Jossey Bass Publishers.
- Cranton, M. (2002). *Self-Directed Learning: A guide for learners and teachers*. Chicago: Association Press and Follett Publishing.
- Ratana-Ubol, A. & Charungkairirikul. (2009). *The article in non-formal and informal education day in 2011*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Dirkx, J. M. (1998). *The transformative dimensions of global learning experiences: An overview*. Retrieved March 20, 2022, from <https://shorturl.asia/93bKx>
- Ingalls, J.D. (1973). *A trainer's guide to Andragogy*. Washington: U.S. Department of Health, Education and Welfare, Social and Rehabilitation Service.
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Chicago: Follett.
- Taylor, M. C. (2007). The need for self-esteem. In H. Yusa & M. B. Walse (Eds.), *Human Needs 2 and the Nursing Process*. (pp.117-153). Norwalk: Appleton Century-Crofts.

